

Oslo 14. september 2018

Innspill til folkehelsemeldingen: Helse- og omsorgsdepartementet

Vi takker for invitasjonen til innspillskonferansen på Bristol 3. september i forbindelse med arbeidet med en stortingsmelding om folkehelse. Vi oversender her våre innspill sammen med en anmodning om et møte med saksansvarlig for folkehelsemeldingen i Helse - og omsorgsdepartementet.

Sosialt entreprenørskap og folkehelse

Sosiale entreprenørene utgjør et supplement til det offentlige tjenestetilbudet og bidrar til å styrke den norske folkehelsen innenfor innsatsområdene; *sosiale helseforskjeller, miljø og helse og psykisk helse og livskvalitet*. Sosialt entreprenørskap handler om å utvikle og ta i bruk nyskapende og bærekraftige løsninger på sosiale og samfunnsmessige problemer. De sosiale entreprenørene opererer i skjæringspunktet mellom ideelle organisasjoner, offentlig velferd og næringsliv.

1) Måle og styre etter den faktiske effekten

Innleggene fra deltakerne på konferansen 3. september pekte på behovet for en tverrsektoriell tilnærming og et mangfold av satsinger og tiltak. Professor Terje Andreas Eikemo fra NTNU understreket behovet for å identifisere *effektive tiltak*, og Trude Havik fra Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning fremhevet behovet for å legge til rette for *forskningsbaserte tiltak og måling av effekt*.

Vi mener at *måling av effekt* for å sikre *effektive tiltak* bør være et hovedprinsipp for den norske folkehelsesatsningen. Vi ønsker imidlertid å understreke at det er viktig at det er den faktiske effekten som måles. Det offentlige bør i større grad etterspørre, måle - OG styre etter effekt, på tvers av sektorer, aktører og satsinger. Det er helt avgjørende for folkehelsesatsningen at den endringen man ønsker faktisk skjer, at endringen skjer for flest mulig og at den skjer på den mest kostnadseffektive måten. For å få til dette trenger vi å utvikle, måle og styre etter effektindikatorer for folkehelse innenfor de enkelte faginnomsområdene - og på tvers av sektorer.

2) Bli en mer bevisst og aktiv bestiller og innkjøper

Det offentlige bør bli mer bevisst den innkjøpsmakten de har, og i større grad aktivt utforske mulighetene for innovasjon og nytenkning gjennom ulike samarbeidsformer og

samskappingsmodeller. Det bør være et mål å gjøre plass til sosiale entreprenører, mindre aktører og utprøvende prosjekter i folkehelsesatsningen.

I de fleste anbud fra det offentlige er man tilsynelatende ofte mer opptatt av å kjøpe inn mer av det man har fra før til en god pris, enn å etterspørre nye løsninger som svarer på et behov. Vi mener det er et stort rom for forbedring ved å være mer opptatt av den sosiale effekten som skapes – ikke detaljer på akkurat hva som skal leveres og hvordan. Dette ville også stimulere til økt innovasjon.

Vi erfarer at det ofte utlyses ordninger med en bestemt økonomisk ramme, for eksempel kostnad "per ungdom". I stedet bør det utlyses en samlet økonomisk ramme og deretter utfordre leverandører på å nå en sosial effekt. Sosiale entreprenører kan ha dyrere løsninger, men skape større sosial effekt - og derfor i mange tilfeller også innebære større innsparinger for det offentlige på lengre sikt.

3) Teste ut sosiale finansieringsmodeller

De senere årene har man sett en økning i bruken av sosiale finansieringsmodeller som Social Impact Bonds (effektkontrakter), Public Social Partnerships og Social Bridging Finance. Vi mener at slike sosiale finansieringsmodeller også i større grad bør vurderes som virkemidler innen helserelaterte tjenester i Norge. Hovedprinsippet i disse modellene er at sosiale investorer inviteres til et samarbeid for å stimulere til økt effekt i utviklingen og utøvelsen av velferdstjenester. Sosiale investorer bidrar til å redusere den finansielle risikoen for offentlige sektor i test og pilotfasen av nye tjenester.

Vi er gjerne behjelpelige med å fremskaffe mer informasjon og dokumentasjon på ulike erfaringer med disse modellene fra bl.a. Finland, England og Skottland.

4) Ensomhet og utenforskap - en trussel mot folkehelsen

På innspillskonferansen 3. september ble ensomhet og utenforskap løftet frem som en av de store truslene mot folkehelsen, både i innlegg og i paneldebatten. Dette samsvarer med erfaringer våre sosiale entreprenører gjør seg i det daglige arbeidet. Kampen mot ensomhet og sosial eksklusjon er også en av hovedårsakene til at mange velger å bli sosiale entreprenører.

De sosiale entreprenørene har ofte både førstehåndskjennskap og god innsikt i problemet de jobber med å løse. Løsningene og tjenestene utvikles og samskapes med målgruppene, en metode som ivaretar Folkehelselovens prinsipp om *medvirkning*. Mange sosiale entreprenører jobber også forebyggende, noe som samsvarer med Folkehelselovens *føre var*-prinsipp. Sosialt entreprenørskap bør derfor anses som et aktuelt verktøy og egnet virkemiddel i folkehelsesatsningen.

Mange av våre entreprenører sliter med å få interesse fra det offentlige til tross for at de har en stor effekt. Det tyder på at systemene må endres for å dra nytte av slike nyskapingner og de effektene de får til. Hvordan kan det offentlige offensivt jakte på slike løsninger og inkludere dem i sin verktøykasse?

Vi ønsker i denne sammenheng særlig å fremheve sosiale entreprenører som:

- *Medarbeiderne* tilbyr arbeid til tidligere rusavhengige.
- *Gammel Nok* og *Generasjon M* forebygger ensomhet blant eldre. *Generasjon M* forebygger også inaktivitet gjennom å ansette ungdommer som besøks- og aktivitetsvenner på sykehjem og i omsorgsboliger.
- *Intempo* som forebygger lese- og skriveutfordringer hos barn gjennom tidlig innsats.
- *Lyk-z* og *Pøbelprosjektet* hjelper unge til å ta tak i egne liv og finne motivasjon for skole og arbeid.
- *Trivselsleder* bidrar til at alle barn inkluderes i leken i skolegården.
- *Kjør for livet* er et fritids- og aktivitetstilbud for barn og unge med livsutfordringer.
- *Atlas Kompetanse* forebygger utenforskap hos barn som har kort botid i Norge.
- *Minos* sikrer en tryggere og mer systematisk håndtering av bekymringer for barn og unge ved mistanke om mobbing eller omsorgssvikt.
- *Barnas Plattform* bidrar til å styrke barns selvbilde og selvtillit gjennom foreldrekurs
- *Unicus* tilbyr arbeid til personer med Asperger syndrom.

[Klikk her](#) for mer informasjon om de sosiale entreprenørene og [her](#) for de sosiale resultatene og effekten de sosiale entreprenørene skapte i 2017.

Om Ferd Sosiale Entreprenører

Ferd Sosiale Entreprenører (Ferd SE) støtter sosiale entreprenører med et produkt eller en tjeneste som løser en krevende sosial utfordring i Norge på en ny måte. Vi er en sosial investor som vurderer samarbeid med ulike sosiale entreprenører på bakgrunn av den sosiale effekten de kan skape og har ikke krav til finansiell avkastning. Ferd SE bidrar med kapital, kompetanse og nettverk til selskapene i et aktivt partnerskap med tydelige milepæler og sosiale ambisjoner. Selskapene må kunne vise til målbare sosiale resultater og ha en forretningsmodell som vil gjøre selskapet økonomisk bærekraftig over de neste årene, slik at flest mulig får nytte av løsningen. De sosiale entreprenørene i Ferd-porteføljen nådde ut til over 720 000 mennesker med sine nyskapende løsninger i 2017.